

06.09.2023

Група №26

Урок №1

Тема уроку: уживання великої літери

Мета (формування компетентності): предметні: поглиблення знання про вживання великої і малої літер, розрізнення лексичних значень і вибір відповідної початкової літери; орфографічні навички); *ключові:* уміння вчитися: увага, аналітико-синтетичні навички, асоціативна уява, пам'ять; *комунікативні:* словниковий запас учнів, уміння бачити помилки у власних висловлюваннях; *загальнокультурні:* емоційно-ціннісне ставлення до мови.

Матеріали до уроку:

1. Дайте відповідь на запитання: «Навіщо мені знати правила вживання великої букви і лапок у власних назвах?»

Імовірні відповіді:

-щоби навчитися грамотно писати;

-щоби підготуватися до ЗНО;

-щоби отримати гарну оцінку на уроці;

-щоби правильно написати заяву при вступі у виш.

Дякую! Отже, тема для вас дійсно важлива. Тож допоможіть мені сформулювати мету уроку, послуговуючись словами:

-систематизувати... (знання про написання власних назв)

-удосконалювати... (вміння написання власних назв)

-розвивати ... (усне й писемне мовлення)

-виховувати ... (любов до рідного слова)

2. Орфографічний диктант із ключем .

Національна гвардія України, книгарня «Ярослав Мудрий», Андріївський узвіз, Києво-Могилянська академія, Музей магії, Шевченківська премія, озеро Синевир, видавництво «Дніпро», мис Доброї Надії, Кримський

півострів, орден Пошани, Різдвяні свята, Аскольдова могила, Йосипове прохання, тернопільські фонтани.

Підкресліть першу літеру у тих власних назвах, у яких лише перше слово пишемо з великої літери. **(НАШ КРАЙ)**

3. Пояснювальний диктант.

Запишіть речення. Поясніть орфограми.

1. *Іван Пулюй дбав про національне відродження України, перекладав релігійну літературу, зокрема Біблію, боровся за створення українського університету у Львові, заснував фонд підтримки студентства у Відні.*

Поясніть орфограми, розділові знаки в реченні.

1. *Старий замок зведений на лівому березі Серету в урочищі Сопільче для охорони південно-східних кордонів Речі Посполитої від нападів кримських татар.*

У цьому реченні йдеться про найстарішу споруду Тернополя – Старий замок. Це **пам'ятка** чи **пам'ятник** архітектури?

Лексична робота. Пароніми. Пам'ятка - пам'ятник.

-Пам'ятник – скульптурна споруда в пам'ять чи на честь кого-, чого-небудь.

-Пам'ятка – предмет матеріальної культури минулого.

Скористайтеся словником паронімів (за потреби).

4. **У назвах найвищих державних українських і міжнародних установ і посад, назвах груп або союзів держав, найвищих міжнародних організацій усі слова пишуться з великої літери:**

-Верховна Рада України

-Кабінет Міністрів України

-Конституційний Суд України

-Європейський Союз

-Товариство Червоного Хреста (але Міжнародний комітет Червоного Хреста), бо родова назва пишеться з малої букви.

5. Тільки перше слово пишеться з великої літери у назвах державних, партійних, громадських установ і організацій, міністерств України та інших держав, а також найважливіших документів:

-Національна гвардія України

-Міністерство культури й мистецтв України

-Акт проголошення незалежності України

6. Це стосується і назв установ місцевого значення, а також назв навчальних закладів, науково-дослідних установ, театрів, музеїв, підприємств:

-Бережанська районна державна адміністрація

-Тернопільський національний університет імені Володимира Гнатюка

-Академія наук України

7. Уживання великої букви у власних назвах

Правило	Приклади
<i>Усі слова в назві (крім родових) з великої літери</i>	
<p>Імена, по батькові, прізвища, псевдоніми, прізвиська:</p> <p><i>Примітка:</i> імена, які вживаються як загальні назви людей, пишуть з малої букви:</p> <p><i>Примітка:</i> правопис прізвищ, що вживаються як загальні, залежить від емоційного забарвлення:</p>	<p><i>Тарас Григорович Шевченко, Кобзар,</i></p> <p><i>Марія Вовчок; меценат, робінзон, донжуан;</i></p> <p><i>Корольови (позитивне), плюшкіни (негативне)</i></p>

назви дійових осіб байок, казок, драматичних творів:	<i>Дід Мороз, Івасик-Телесик, Мавка, Вовчик-Братик;</i>
Імена божеств, міфологічних істот, релігійних понять, культових книг:	<i>Ісус Христос, Різдво, Біблія, Венера</i>
Клички свійських тварин:	<i>Мурчик, Кирик</i>
Астрономічні назви (крім родових: зірка, планета й ін.):	<i>планета Земля</i>
Географічні назви (крім родових: протока, мис й ін.):	<i>протока Карські Ворота, мис Капітана Джеральда, Великий Кавказький хребет</i>

8. Зверніть увагу на написання назв таких навчальних закладів:

- *Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»*
- *Національний університет «Києво-Могилянська академія»*
- *Національний університет «Львівська політехніка»*
- *Національний університет «Острозька академія»*

9. Якщо така назва береться в лапки, то теж із великої літери пишеться тільки перше слово та власне ім'я, що входить до складу цієї назви:

- *орден «Бойовий волонтер України» (учень нашої школи Ракович Віталій)*
- *медаль «Сильний духом»*

10. Зверніть увагу. Якщо від слів орден або медаль ставиться питання «чого?», то така назва в лапки не береться.

11. З великої літери пишуться прикметники, утворені від власних особових назв за допомогою суфіксів

- *-ів- (-ова-, -ове-, -еве-)*
- *-їв (-єва-, -єве-)*
- *-ин- (-ина-, -ине-)*
- *-їн (-їна-, -їне-)*

- *Андрієві книжки*
- *Грінченків словник*
- *Марійн лист*
- *Лесине слово*
- *Шевченкові поезії*

12. З малої літери пишуться відносні прикметники, утворені від власних назв за допомогою суфіксів

- *-івськ- (-ївськ-)*
- *-инськ- (-їнськ-)*
- *франківські сонети*
- *шевченівський стиль*

13. Але якщо прикметники із суфіксом -ськ- мають значення «імені когось», «пам'яті когось», то вони пишуться з великої літери:

- *Шевченківські дні*
- *Нобелівська премія*

14. Виконання тестових завдань.

Укажіть рядок, у якому всі слова пишуться з великої літери

- А. (С,с)пілка (П,п)исьменників (У,у)країни
- Б. (К,к)онституційний (С,с)уд (У,у)країни
- В. (Н,н)ародний (Д,д)епутат (У,у)країни
- Г. (Л,л)іберально-(Д,д)емократична(П,п)артія (У,у)країни

15. Випишіть лише ті власні назви, у яких з великої літери треба писати тільки перше слово.

(С/с)вяте (П/п)исьмо, (Т/т)овариство (Ч/ч)ервоного (Х/х)реста,
 (І/і)зюмська (С/с)ередня (Ш/ш)кола № 2, (Р/р)еспубліка (П/п)ольща,
 (В/в)елика (Ф/ф)ранцузька (Р/р)еволюція, (Д/д)ержавний (П/п)рапор
 (У/у)країни, (А/а)мериканська (Ф/ф)едерація (П/п)раці, (Н/н)обелівська
 (П/п)ремія, (Ш/ш)евченківська (П/п)роза, (Ф/ф)ранківський (В/в)ечір,
 (Д/д)ень (Н/н)езалежності (У/у)країни, (Р/р)омоданівський (Ш/ш)лях,
 (А/а)зовське (М/м)оре, (Н/н)едригайлівська (С/с)ередня (Ш/ш)кола,
 (Р/р)ектор (З/з)апорізького (Н/н)аціонального (У/у)ніверситету,
 (К/к)улішева (П/п)роза, (О/о)деський (Д/д)ержавний (А/а)грарний
 (У/у)ніверситет.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту tanita.yar2018@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.

